

15.06.2012

Berner Osakeyhtiö
Jari Puustinen
Yrittäjätie 5
79700 Heinävesi

YHTEYSVIRANOMAISEN LAUSUNTO YMPÄRISTÖVAIKUTUSTEN ARVIOINTIOHJELMASTA: BERNER OSAKEYHTIÖN HEINÄVEDEN TEHDASLAAJENNUS

1. HANKETIEDOT JA YVA-MENETTELY

Berner Osakeyhtiö suunnittelee teknokemian laitoksen tehdaslaajennusta Heinävedelle. Heinäveden nykyisellä tehtaalla valmistetaan hygieniatuotteita, pesu- ja puhdistusaineita sekä torjunta-aineita. Ympäristövaikutusten arviointimenettelystä (YVA) annetun lain mukaisesti hankkeesta vastaavana Berner Osakeyhtiö on toimitanut 11.4.2012 Etelä-Savon elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle arviointiohjelman suunniteltavasta tehdaslaajennuksesta. YVA-asetuksen 6 § mukaisesti ympäristövaikutusten arviointimenettelyä sovelletaan kemianteollisuutta koskeviin hankkeisiin, joissa liuottimia tai liuottimia sisältäviä aineita käytetään vähintään 1000 tonnia vuodessa sekä olemassa olevan toiminnan vastaaviin muutoksiin.

Hanke sijoittuu Heinäveden kunnan keskustasta 2 km luoteeseen Teemassaaren kylälle Peräahon asemakaavoitetulle teollisuusalueelle.

Hankkeessa selvitetään mahdollisuutta siirtää Rajamäen tehtaiden toimintoja Heinävedelle nykyisen vuokrasopimuksen päättymisen jälkeen. Tuotannon on suunniteltu alkavan Heinävedellä toukokuussa 2013. Toiminta käsittää nestemäisten ja mahdollisesti vahamaisten teknokemiallisten kuluttajatuotteiden valmistuksen ja/tai pullotuksen ja pakkauksen sekä varastoinnin ja lähetyksen. Mahdollisesti tulevaisuudessa alueelle rakennettaisiin lisää tuotantotilaa. Tuotannon siirrolla on saavutettavissa synergiaetuja kuten mm. henkilöstön käytettävyyden, osittain yhteinen ohjaus-, laadunvarmistus- ja hankintahenkilöstö sekä varahenkilöjärjestelyt ja kuljetushyödyt.

Tuotannon Heinävedelle sijoittamisen vaihtoehtona on tuotannon siirtäminen alihankkijalle. Rajamäellä toimitaan luokan I pohjavesialueella (Rajamäen pohjavesialue), joka on yhdyskunnan vedenhankinnan kannalta tärkeä. Ympäristön kannalta on parempi toimia alueella, joka ei ole pohjavesialueella tai sen välittömässä läheisyydessä.

Heinävedellä tuotanto on tarkoitus sijoittaa tehdastilaan, jossa on aiemmin toiminut puusepän teollisuutta ja 1990-luvun loppupuolella sekä 2000-luvulla metallintyöstöä. Kiinteistö sijaitsee asemakaava-alueella, jonka kaavamerkintä on T eli teollisuus- ja

varastorakennusten korttelialue. Asemakaavamerkinnän muuttamista merkinnäksi T/kem tullaan selvittämään.

Arviointiohjelma ja arviointiselostus

Arviointiohjelma on hankkeesta vastaavan suunnitelma hankkeen vaihtoehtoista, ympäristövaikutusten selvittämisestä ja arviointimenettelyn järjestämisestä. Yhteysviranomaisen lausunto tarkastelee YVA-asetuksessa esitettyjen arviointiohjelman sisällöllisten vaatimusten toteutumista ja arviointiohjelman täydennystarpeita. Arviointiohjelman ja yhteysviranomaisen siitä antaman lausunnon pohjalta hankkeesta vastaava laatii arviointiselostuksen, josta yhteysviranomainen kuulee yleisöä ja pyytää tarpeelliset lausunnot. Arviointiselostus ja yhteysviranomaisen siitä antama lausunto liitetään lupahakemusasiakirjoihin.

Hankevastaava	Berner Osakeyhtiö, Yrittäjätie 5, 79700 HEINÄVESI, yhteyshenkilö Jari Puustinen
YVA-konsultti	AIRIX Ympäristö Oy, PL 669, 20701 TURKU, yhteyshenkilö Mika Manninen
Yhteysviranomainen	Etelä-Savon elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus PL 164, 50101 MIKKELI, yhteyshenkilö Anni Panula-Ontto-Suuronen

Arviointiohjelmassa esitetyt vaihtoehdot ovat:

VE0: hanketta ei toteuteta, tuotanto siirretään alihankkijalle

VE1: tuotanto 10 000 tonnia vuodessa

Varsinaisia toteutusvaihtoehtoja esitetään tarkasteltavaksi vain yhden kapasiteettivaihtoehdon osalta, koska hankevastaava ei pidä muita toteutusvaihtoehtoja realistisina. Selvitetäväksi olisi voitu ottaa myös suurempi kapasiteettivaihtoehto, mutta sellaisen käytännön toteuttamista seuraavan 5-10 vuoden aikana pidetään erittäin epätodennäköisenä. Hankevastaava haluaa esittää tarkasteluun vain sellaisen vaihtoehdon, jonka toteuttamista pidetään mahdollisena.

Yhden sijoituspaikan perusteluna esitetään:

- Sijaintipaikka on asemakaavassa teollisuusaluetta hyvien liikenneyhteyksien varrella. Kiinteistö on toimintaan soveltuva halli, johon toiminnot voidaan sijoittaa tarkoituksenmukaisesti ja kustannustehokkaasti eikä kiinteistön välittömässä läheisyydessä sijaitse asutusta, erityisiä luontoarvoja tai muita häiriintyviä kohteita.
- Berner Osakeyhtiöllä ei ole osoittaa tehtaalle vaihtoehtoista sijoituspaikkaa Heinävedellä, jossa yhtiöllä on jo aiempaa tuotannollista toimintaa.

2. ARVIOINTIOHJELMASTA TIEDOTTAMINEN JA KUULEMINEN

Arviointiohjelman vireilläolosta on ilmoitettu YVA-lain ja asetuksen mukaisesti Heinäveden lehdessä ja Varkauden lehdessä ja se on kuulutettu 18.4.- 2.5.2012 Heinäveden kunnan ja Etelä-Savon ELY-keskuksen ilmoitustauluilla. Arviointiohjelma

on ollut ko. ajan nähtävillä Heinäveden kunnantalossa, kirjasto Varjentiinissa ja Etelä-Savon ELY-keskuksessa.

Arviointiohjelmasta järjestettiin tiedotus- ja keskustelutilaisuus yleisölle Heinäveden kunnanvirastossa 25.4.2012 ja siitä pyydettiin lausuntoa 15 taholta. Luettelo lausuntopyynnön saajista on liitteenä 1.

3. YHTEENVETO ESITETYISTÄ LAUSUNNOISTA JA MIELIPITEISTÄ

Lausuntoja annettiin 10 kpl. Lausunnoista on toimitettu kopiot hankkeesta vastaavalle 22.5.2012. Yleisötilaisuuteen osallistui järjestäjien lisäksi 5 henkilöä. Heidän kysymyksensä ja mielipiteensä kirjattiin muistioon. Lisäksi ELY-keskukselle jätettiin yksi mielipide puhelimitse.

Liikennevirasto toteaa lausunnossaan seuraavaa: Liikennevaikutukset on arviointiohjelmassa tunnistettu hankkeen keskeisiksi ympäristövaikutuksiksi. Liikennevaikutukset ja etenkin paikalliset vaikutukset on tärkeä arvioida riittävällä tarkkuudella YVA-selostuksessa, ottaen huomioon mahdolliset VAK-kuljetukset. Liikennevaikutukset olisi perusteltua esittää omana lukunaan (nyt ihmisiin kohdistuvien vaikutusten yhteydessä). Liikenteestä aiheutuvien vaikutusten osalta tulee arvioida myös meluvaikutukset sekä erikseen rakentamisen aikaiset vaikutukset. Liikenteelliset vaikutukset on tärkeää esittää arviointiselostuksessa myös kartalla.

Liikennevaikutusten arvioinnissa käytetyt lähtötiedot ja menetelmät tulee kuvata YVA-selostuksessa. Arviointiohjelman tiivistelmässä on kerrottu, että ympäristövaikutusten arviointi perustuu mm. liikenneselvityksiin. Näitä ei kuitenkaan ole mainittu luvussa 5.1 (arvioinnin lähtökohta). Asiaa tulee täsmentää ja täydentää tältä osin YVA-selostukseen.

Kuvan 7 kartalta ei käy riittävän selvästi ilmi suunniteltu kuljetusreitti. Kartalta ja sen selitteestä tulisi selkeästi käydä ilmi kuljetusreitit (sekä raaka-aineen tuonti että tuotteiden vienti) ja keskeinen tiestö nimineen. Osasta karttoja puuttuu mittakaavajana ja pohjoisnuoli. Nämä tulisi lisätä YVA-selostuksen kartoille.

Arviointiohjelman luvussa 3.2.1 todetaan raskaan liikenteen määräksi raaka-aineen tuonnin osalta 2-3 autoa 1 vuorokausi. Luvussa 3.2.5 puolestaan puhutaan 3-5 raskaan liikenteen kuljetuksesta arkipäivisin ja sesonkiaikaan 6-8 kuljetusta. Lähtevistä kuljetuksista ei ole em. luvuissa mainittu, mutta luvussa 3.2.3 mainitaan 2-3 / pvä, sesonkiaikaan 4-5 / pvä. Liikennemäärät on tarpeen tarkistaa ja käsitellä kaikki kuljetukset YVA-selostuksessa liikennettä käsiteltävien lukujen yhteydessä. Esitelyjen tietojen tulee olla yksiselitteisiä ja linjassa keskenään.

Kuvauksesta ei käy ilmi, käsittävätkö arvioidut liikennemäärät liikenteen molempiin suuntiin. Liikennemäärä kaksinkertaistuu esitetyistä, jos rekat ajavat toiseen suuntaan tyhjinä. Asia tulee täsmentää YVA-selostukseen. Luvun 4 liikennemäärien kuvausta (sivut 36—38) on niin ikään tarpeen tarkentaa arviointiselostukseen. Tekstissä mainitut kohteet, kuten Heinäveden keskustan liittymä, tulee olla löydettävissä kartalta.

Rakentamisvaiheen osalta liikennemääräksi todetaan 15 ajosuoritetta vuorokaudessa. Tarkoitetaanko sillä 15 kilometrin ajosuoritetta (ajosuorite = ajoneuvon ajama kokonaiskilometrimäärä määritellyssä aikayksikössä) vai 15 raskaanliikenteen ajoneuvoa / vrk? Asia tulee täsmentää YVA-selostukseen.

Talvihoitoluokituksen osalta ei käy ilmi, millä perusteella se on esitetty osana liikennekuvausta (luku 3.2.5).

Arviointiohjelman tulostuksessa joidenkin sivujen viimeiset rivit ovat jääneet pois. Esim. tehdasalueen liikennöintiä koskeva teksti (s.27) ei näy kunnolla arviointiohjelman paperiversiossa.

Savonlinnan kaupungin ympäristölautakunta: Savonlinnan kaupungin vedenhankinta perustuu 90 %:sesti kaupungin yläpuolisesta Saimaan osasta, Haapavedestä otettavan pintaveden käyttöön.

Nestemäisten ja mahdollisesti vahamaisten teknokemiallisten kuluttajatuotteiden valmistus kaupungin yläpuolisen vesistön valuma-alueella tulee järjestää siten, että raaka-ainekemikaalien kuljetuksesta ja varastoinnista sekä tuotannosta ei pääse suoraan valumaan eikä johdeta yhdyskunnan jätevedenpuhdistamon kautta vesistöön mitään sellaisia kemikaaleja, jotka saattaisivat vaikuttaa vesistön vedenlaatuun Savonlinnan kaupungin alueella.

Tuotannossa tulisi käyttää vain ympäristö- ja ympäristöterveysvaikutuksiltaan perusteellisesti tutkittuja kemikaaleja, joiden käyttäytyminen vedessä on selvitetty. Näiden kemikaalien tulisi olla kohtuullisen ajan kuluessa biologisesti hajoavia eikä ainakaan ravintoketjuun rikastuvia.

Tuotannossa syntyvien jätteiden varastointi ja asianmukaiseen käsittelylaitokseen toimittaminen tulee järjestää siten, ettei vahinkotilanteessakaan niitä pääse valumaan suoraan tai viemärin kautta vesistöön.

YVA-menettelyssä tulee selvittää mahdollisissa häiriö- ja onnettomuustilanteissa tapahtuvista päästöistä aiheutuvan vesistön pilaantumisen riski ja kuinka riski voidaan minimoida ja pitkälle ennalta ehkäistä. Savonlinnan kaupungin kannalta tämä on keskeisin hanketta koskeva seikka.

Savonlinnan kaupunginhallitus: Savonlinnan kaupunki suhtautuu kielteisesti tämän kaltaisen toiminnan lisäämiseen Saimaan alueella, koska kaupunki ottaa lähes kaiken käyttöveden Saimaan vesistöstä.

Heinäveden kunnanhallituksella ei ole huomautettavaa ympäristövaikutusten arviointiohjelmasta ja näin kunnanhallitus puoltaa hanketta.

Keski-Savon ympäristölautakunta toteaa lausunnossaan seuraavaa: Arviointiohjelmassa on esitetty kattavasti maiseman, kulttuuriympäristön ja luontoympäristö- koh-

teita hyvin laajalta alueelta, lisäksi on esitetty tehtäväksi laajahko luontoselvitys maastollisesti laitoksen ja Vahvalahden väliseltä alueelta, jonka aluerajaus vaikuttaa toiminnan luonteeseen nähden jopa laajemmalla kuin tarpeen.

Toiminnan luonteesta johtuen laitoksella ei tule olemaan jatkuvia suoria päästöjä ympäristöön ja merkittävimmät ympäristövaikutukset liittyvät mahdollisiin vaara- ja onnettomuustilanteisiin ja keskeistä onkin arvioida kattavasti ne toiminnot lähialueilta, joissa tulee huomioida ja ohjeistaa toimintaa mahdollisissa poikkeustilanteissa. Laitoslistaukseen lähialueella on syytä lisätä varalämpölaitoksen sijainti.

Laitoksen normaaliajan kuormitus jäteveden puhdistamoon, mahdolliset esikäsittelyt ym. tulevat tarkentumaan ympäristöluvassa ja kunnan kanssa solmittavassa jäteve-
sisopimuksessa. Sinällään määrällisesti jätevesimäärä laitoksen toiminnasta ei ole suuri.

Sen sijaan suurella kertapäästöllä voisi olla vaikutuksia kertaluontoisesti puhdistamon toimintaan ja mahdollisesti laajemmalle vesialueelle. Näin ollen viettoviemäriä suositeltavampana voi pitää pumppausratkaisua, jolloin esim. onnettomuustilanteessa aiheutuva etanolipäästö (suurin osa laitoksella käytettävästä raaka-aineesta on etanolia) ei lamaannuttaisi puhdistamon toimintaa. Näiden mahdollisten välillisten vaikutusten arviointia voi tarkentaa arvioinnissa. Sinällään arviointia voi pitää kaiken kaikkiaan kattavana.

Enonkosken kunnanhallituksella ei ole huomauttamista Berner Osakeyhtiön tehdaslaajennuksen ympäristövaikutusten arviointiohjelmaan.

Tukes (Turvallisuus- ja kemikaalivirasto) pitää hyvänä, että arviointiohjelmassa kiinnitetään erityistä huomiota mahdollisten häiriö- ja onnettomuustilanteiden vaikutusten arviointiin. Tukesilla ei ole muuta lausuttavaa arviointiohjelmasta.

Itä-Suomen aluehallintovirasto esittää lausuntonaan ihmisiin kohdistuvien sosiaali- ja terveysvaikutusten arvioinnista seuraavaa: Arviointiohjelmassa toiminnan tuotantoprosessi on kerrottu havainnollisesti, mutta kuvassa 4 laitoksen asemakaava on sekavasti esitetty. Kuvaus vaikuttaa enemmän pohjapiirrokselta kuin asemapiirrokselta. Arviointiselostukseen olisi syytä laittaa selkeä asemapiirros laitoksen ja sen toimintojen sijoittumisesta tontille sekä liikennöintitontille ja sieltä pois.

Arviointiohjelmassa olevat kaavakartat ovat epäselviä. Ne eivät ole luettavia tai ymmärrettävissä liian pienen tekstin tai merkintöjen ja värien merkityksen selvittämättä jättämisen takia.

Vaikutusten arviointivaiheessa tulisi selvittää, edellyttääkö laitoksen toiminta asemakaavan muutosta eli aiheuttaako kyseinen toiminta sellaista suuronnettomuusvaaraa, että tulisi tehdä selvitys riittävästä suojavaikykkeesta esim. asutukseen nähden.

Itä-Suomen aluehallintovirasto katsoo, että ihmisiin kohdistuvien sosiaali- ja terveysvaikutusten tarkastelualue tulisi olla esitettyä lähivaikutusalueetta (1,5 km) suurempi, koska arviointiohjelman mukaan tarkoituksena on selvittää erityisesti hank-

keen häiriö- ja onnettomuustilanteiden vaikutukset lähivaikutusalueella. Heinäveden keskusta tulisi kokonaisuudessaan sisällyttää lähivaikutusalueeseen.

Ihmisiin kohdistuvia vaikutuksia on mahdotonta arvioida määrittelemättä ensin hankkeen vaikutusten tarkastelualue, jolla asuviin tai muutoin oleskeleviin ihmisiin kohdistuvat vaikutukset arvioidaan.

Itä-Suomen aluehallintoviraston mielestä kysely ja haastattelu olisivat asianmukaisia menetelmiä hankkia tietoa ihmisiin kohdistuvista vaikutuksista. Kun näitä menetelmiä käytetään, niin kyselylomake ja haastattelun kysymykset tulisi liittää arviointiselostuksen liitteeksi ja kysely tulisi lähettää kaikille vaikutusalueen talouksille ja myös vapaa-ajan kiinteistöjen omistajille.

Terveysvaikutusten ja sosiaalisten vaikutusten arvioinnissa tulisi käyttää apuna paikallisia sosiaali- ja ympäristöterveydenhuollon asiantuntijoita täydentämään ja tulkitsemaan hankittua arviointiaineistoa.

Ihmisiin kohdistuvia vaikutuksia arvioitaessa on oleellista tietää, millaista asutusta ja elinkeinotoimintaa vaikutusten arviointialueella on: haittaako/estääkö hanke asukkaiden tai alueella muutoin oleskelevien tämän hetkistä asumista, olemista ja liikkumista sekä elinkeinonharjoittamista.

Ihmisiin kohdistuvien vaikutusten arviointia varten tulee selvittää hankkeen vaikutuksen arviointialueen väestörakenne, väestömäärä, kiinteistöjen sijainti. Arviointiin tulee sisällyttää myös häiriintyvien kohteiden kuten päiväkotien, koulujen ja vanhainkotien sijainti. Arvioinnissa tulisi esittää edellä mainituissa kohteissa oleskeleville aiheutuvat vaikutukset.

Kartalla tulisi esittää vaikutusten arviointialueen rajausta ja arviointialueella sijaitseva pysyvä ja vapaa-ajan asutus sekä muut edellä mainitut häiriintyvät kohteet sekä hankealueelle liikennöinti ja kuljetusreitit. Kuljetusreittien välittömässä läheisyydessä asuville tai muutoin oleskeleville mahdollisesti aiheutuvia haju-, melu- ja pölyhaittoja tulisi arvioida myös. Lisäksi tulisi arvioida, rajoittaako liikennöinti asukkaiden tai erityisryhmien esim. koululaisten tai vanhusten liikkumista.

Onko vaikutusalueella käytössä olevia talousvesikaivoja tai uimarantoja, ja onko hankkeella vaikutusta talousvesikaivojen veden riittävyyteen ja laatuun. Mahdolliset terveysvaikutukset liittyvät toiminnasta aiheutuvaan meluun, hajuun ja päästöihin sekä etenkin turvallisuuteen ja vaikutukset talous- ja uimaveden laatuun. Häiriö- ja onnettomuustilanteista johtuvat sosiaali- ja terveysvaikutukset tulee sisällyttää vaikutusten arviointiin. Toimenpiteet haittojen ehkäisemiseksi, vähentämiseksi ja seuraamiseksi, tulisi sisällyttää vaikutusten arviointiin. Yhteisvaikutukset alueella jo olevien muiden toimintojen kanssa tulisi myös selvittää. Toiminnassa tulee ottaa huomioon sivutuoteasetus (1096/2009 14.1.2009), mikäli raaka-aineena käytetään sivutuoteasetuksen neljännen jakson 10 artiklan luokkaa 3 mukaisia eläimistä saatavia sivutuotteita.

Arviointiohjelman lähteisiin tulisi lisätä ihmisiin kohdistuvien vaikutusten arviointia koskevat ohjeet ja ottaa ne myös huomioon vaikutusten arvioinnissa: Ihmisiin kohdistuvat terveydelliset ja sosiaaliset vaikutukset. (STM:n opas1999:1)

Etelä-Savon maakuntaliitto toteaa lausunnossaan seuraavaa: Berner Osakeyhtiön Heinäveden laitoksen ympäristövaikutusten arviointiohjelma on erittäin kattava ja yksityiskohtainen. Siinä on hyvin kuvattu hanke, sen aiheuttamat ympäristövaikutukset sekä hankkeen aikataulu ja vaadittavat luvat.

Ympäristövaikutusten arviointiprosessissa arvioidaan vain yhtä hankkeen toteutusvaihtoehtoa sekä sijaintipaikan, että tuotantomäärän suhteen. Tämä, samoin kuin kiireä aikataulu, tekee ympäristövaikutusten arviointiprosessista haastavan. Arviointiprosessissa tulee erityisesti kiinnittää huomiota ihmisiin ja asutukseen mahdollisesti kohdistuviin vaikutuksiin, asukkaiden kuulemiseen, riskienhallintaan ja turvallisuuskysymyksiin. Vaikka kyse ei ole ns. seveso-laitoksesta (suuronnettomuusvaaraa aiheuttava laitos), on hankkeella todennäköisesti vaikutusta lähialueen maankäyttöön. Ympäristövaikutusten arviointiprosessissa tulisi määritellä mahdolliset lähimaankäytön rajoitteet, jotta ne voitaisiin ottaa huomioon, kun alueen muuta mahdollista käyttöä suunnitellaan.

Etelä-Savon maakuntaliitolla ei ole muuta huomautettavaa ympäristövaikutusten arviointiohjelmaan.

Museovirasto toteaa lausunnossaan että, suunnitellulla hankkeella ei ole vaikutuksia tiedossa oleviin kiinteisiin muinaisjäännöksiin eikä arkeologisen kulttuuriperinnön huomioon ottaminen edellytä erityisiä tarkentavia selvityksiä. Arviointiohjelma on asianmukainen ja riittävä kulttuuriympäristön suojelun näkökulmasta. Museovirastolta ei tarvitse pyytää lausuntoa tehtävän ympäristöarvioinnin tuloksista.

Mielipiteet

Mielipide 1 (puhelu): Kunnan jäteveden puhdistamo ei toimi riittävän hyvin, koska vettä ei uskalla enää juoda 10 km päässä, sen sijaan vesistön tilan heikkenemistä vähätellään. Suunnittelussa pitää korostaa pysyviä arvoja. Miksi tuotanto siirretään ja raaka-aineita kuljetetaan pitkiä matkoja?

Yleisötilaisuus

Heinävedellä pidetyssä yleisötilaisuudessa 25.4.2012 käytiin keskustelua erilaisista mahdollisista häiriötilanteista ja onnettomuuksista ja kunnan jätevedenpuhdistamon tehon riittävydestä ottaa vastaan tehtaan jätevesiä. Lisäksi esitettiin kysymyksiä päästöistä ilmaan (mm. VOC) ja hajuhaitoista.

4. YHTEYSVIRANOMAISEN LAUSUNTO

Etelä-Savon elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus esittää lausuntonaan seuraavaa:

Arviointiohjelma kattaa YVA-asetuksen edellyttämät asiat ja vaikutusten selvittämistä esitetään monipuolisesti. Ottaen huomioon myös arviointiohjelmasta saadut lausunnot ja mielipiteet esitämme ohjelmaan täydennyksiä ja tarkennuksia.

Toiminnan luonteesta johtuen laitoksella ei tule olemaan jatkuvia suoria päästöjä ympäristöön ja merkittävimmät ympäristövaikutukset liittyvät mahdollisiin vaara- ja onnettomuustilanteisiin. Lähialueilta tulee esittää ne toiminnot, joissa tulee huomioida tuleva uusi laitos ja ohjeistaa toimintaa mahdollisissa poikkeustilanteissa. Arviointiselostuksessa tulee tuoda esille tiedossa tai suunnitteilla olevat laajennussuunnitelmat.

Tarkistetuissa valtakunnallisissa alueiden käyttötavoitteissa todetaan, että haitallisia terveysvaikutuksia tai onnettomuusriskejä aiheuttavien toimintojen ja vaikutukselle herkkien toimintojen välille on jätettävä riittävän suuri etäisyys. Onnettomuusvaaraa aiheuttavat laitokset sekä vaarallisten aineiden kuljetusreitit on sijoitettava riittävän etäälle asuinalueista, yleisten toimintojen alueista ja luonnon kannalta herkistä alueista. Siksi hankkeen ympäristövaikutusten arvioinnissa tulee selvittää vaikutukset asumiseen sekä herkkiin toimintoihin että mahdollisen onnettomuustilanteen vaikutusalueen laajuus ja suunnitella mahdollisten haittavaikutusten lieventäminen tai estäminen. Liikennevaikutukset ja etenkin paikalliset vaikutukset tulee arvioida riittäväällä tarkkuudella, ottaen huomioon kuljetusreitit ja mahdolliset VAK- kuljetukset.

Arvioinnissa on selvitettävä, onko teknokemiantehtaan laajennuksella vaikutuksia alapuoliseen vesistöön ja pintavesien käyttämiseen talousvetenä, onnettomuustilanteet ja käytettävät haittojen estämistoimet huomioiden (vert. Savonlinnan lausunto). Savonlinnan kaupungin vedenhankinta perustuu 90 %:sesti Haapavedestä otettavan pintaveden käyttöön. Matka linnuntietä pintavedenottamolle on yli 60 km ja sokkeloisen vesistön kautta vielä pitempi. Saimaan vesialtaiden vesimäärät / laimenemisotot ovat huomattavia suhteessa käsiteltäviin liuotinainemääriin. Laitoksella kerralla käsiteltävän / varastoitavan liuotinainemäärän, joka mahdollisessa onnettomuustilanteessa voisi joutua luontoon, vaikutus on pieni jopa lähivaikutusalueella, saati sitten Savonlinnan läheisyydessä. Heinäveden vesistöreittiä alaspäin siirryttäessä laimeneminen olisi voimakasta eikä merkittäviä vaikutuksia alempana mitä todennäköisimmin havaittaisi lyhytaikaisessa häiriö- tai onnettomuuspäästöissä. Kermajärven luusuassa lähtövirtaama on ollut v. 1970-2011 keskimäärin 55 m³/s (keskiyvirtaama 145 m³/s, keskialivirtaama 18,2 m³/s. Savonlinnan ohi virtaava vesimäärä vaihtelee välillä noin 300 - 1000 m³ /s. Kuitenkin asia on arvioitava ja mahdollisten haittojen estäminen suunniteltava arviointiselostuksessa varovaisuusperiaatteen mukaisesti. Suurimmat vesistövaikutukset kohdistuisivat todennäköisesti Itälahteen ja Vääränselkään. Vääränselkä on luokiteltu v. 2008 ekologiselta tilaltaan tyydyttäväksi. Vesienhoidon tavoitteena on pinta- ja pohjavesien hyvän saavuttaminen niissä vesimuodostumissa, joissa tila on hyvää huonompi. Puhdistetut asumajätevedet vaikuttavat Vääränselän nykytilaan merkittävästi. Heinäveden kirkonkylän jätevedenpuhdistamon ympäristöluvan (ESA-2003-Y-315-121) lupaehdoissa maini-

taan, että luvan saajan on selvitettävä edellytykset johtaa jätevedet ympäristönsuojelullisesti Itälahden pohjukkaa parempaan purkupaikkaan. Selvitys on tekeillä.

Tuotannossa käytettävien kemikaalien ympäristö- ja ympäristöterveysvaikutukset, käyttäytyminen vedessä, biologinen hajoavuus, syntyvien jätteiden varastointi ja asianmukaiseen käsittelylaitokseen toimittaminen mukaan lukien varautuminen onnettomuustilanteisiin on esitettävä selostuksessa. Vahinkotilanteessa vesistöön / luontoon / luonnon arvokohteisiin / eliöstöön kohdistuvat päästöt, pilaantumisen riski ja ennaltaehkäiseminen on estettävä ja selostuksessa tulee esittää nopeat toimintatavat haittojen torjumiseksi häiriö- / onnettomuustilanteissa yhteistyössä palo- ja pelastustoimien kanssa myös mahdollisten luonnonarvokohteiden turvaamiseksi.

Heinäveden jätevedenpuhdistamon biokemiallinen laitos valmistui 1985. Laitoksen perusparannus ja laajennus flotaatioyksikköineen tehtiin vuoden 2001 aikana. Puhdistamo on mitoitettu 5000 asukkaalle. Vuoden 2010 tulokuorma vastasi keskimäärin 3000 asukasta (maksimiarvon mukaan asukasvastine luvuksi saadaan 3174 asukasta). Puhdistamo on alittanut ympäristöluvan mukaisesti lähtevän pitoisuuden luparajat viime vuosina eri parametrien osalta. Orgaaniseen tulokuormaan vaikuttaa yhdyskuntien lisäksi Berner Osakeyhtiön tehdastoiminta, jonka osuus tulevasta vesimäärästä on alle prosentin luokkaa, mutta orgaanisesta tulokuormasta se muodostaa noin 12 – 30 %. Puhdistamolla on esiintynyt ajoittain ongelmia teollisuusjätevesien osalta. Tämä johtuu osittain jätevesien koostumuksesta ja osittain viemäriverkostossa olevasta notkosta, jonka takia puhdistamolle tulee jätevesiä suurina erinä aiheuttaen häiriöitä sen prosessiin.

Berner Osakeyhtiöllä on teollisuusjätevesisopimus vuodelta 2003. Yhtiön jätevesien esikäsittely on helpompi järjestää tehtaalla kuin jätevesien puhdistamolla, jossa ei ole erillistä vastaanottoallasta. Puhdistamolla on pohdittu tulokaivon ja pumppaamon muokkaamista vaahtoutumisen vähentämiseksi. Tehtaan viemäriin johdettavia jätevesiä on tarkkailtu erillisen ohjelman mukaan.

Arviointiohjelman mukaan toiminnasta syntyy jätevesiä säiliöiden ja tuotantotilojen pesuista. Likainen pesuneste voidaan pumpata kontteihin, suodattaa ja johtaa neutralointikaivoon, jossa tarvittaessa säädetään jätevesien pH. Uudesta tuotannosta pesuvesiä muodostuu 800 m³ vuodessa, ja niiden käsittelystä solmitaan teollisuusjätevesisopimus, jossa määritellään jätevedelle asetettavat arvot.

Suurella kertapäästöllä voisi olla vaikutuksia kertaluontoisesti puhdistamon toimintaan, purkuojaan ja mahdollisesti lähivesialueelle. Viemäri ja pumppausratkaisujen tarkastelu, mahdollisen etanolipäästön aiheuttaman puhdistamon toiminnan lamaantuminen ja muut välilliset vaikutukset tulee käsitellä arvioinnissa.

Vaikutusten arviointivaiheessa tulisi selvittää, edellyttääkö laitoksen toiminta asemakaavan muutosta ja selvitystä riittävästä suojavyöhykkeestä esim. asutukseen nähden. Hankkeella on todennäköisesti vaikutusta lähialueen maankäyttöön. Ympäristövaikutusten arviointiprosessissa tulisi määritellä mahdolliset lähimaankäytön rajoitteet, jotta ne voitaisiin ottaa huomioon, kun alueen muuta mahdollista käyttöä suunnitellaan, esim. mahdollisen äkillisen palotilanteen paineaallon raja.

Arviointiohjelmaan voisi kuulua esiselvitys yhteistyössä viranomaisten ja kiinteistön edellisten toimijoiden kanssa, jossa selvitetään kiinteistön historiatiedot: mitä toimintaa alueella ollut, mitä aineita toiminnassa on käytetty ja millä alueilla sekä onko alueella tapahtunut jotain onnettomuuksia. Terveysvaikutusten ja sosiaalisten vaikutusten arvioinnissa tulisi käyttää apuna paikallisia sosiaali- ja ympäristöterveydenhuollon asiantuntijoita.

Ihmisiin kohdistuvista vaikutuksista voidaan selvittää kyselyllä tai haastattelulla lähivaikutusalueella, kuten esim. alueen käyttöä lähivirkistysalueena, millaista asutusta ja elinkeinotoimintaa vaikutusten arviointialueella on ja haittaako/estääkö hanke asukkaiden tai alueella muutoin oleskelevien tämän hetkistä asumista, olemista ja liikkumista sekä elinkeinonharjoittamista. Ihmisiin kohdistuvien vaikutusten arviointia varten tulee selvittää lähialueen väestörakenne, väestömäärä, kiinteistöjen sijainti ja talousvesikaivot. Arviointiin tulee sisällyttää myös häiriintyvien kohteiden kuten päiväkotien, koulujen ja vanhainkotien sijainti ja niissä oleskeleville aiheutuvat vaikutukset. Arviointialueella sijaitseva pysyvä ja vapaa-ajan asutus sekä hankealueelle liikennöinti / kuljetusreitit ja niistä mahdollisesti aiheutuva haju-, melu- ja pölyhaitta sekä vaikutukset asukkaiden tai erityisryhmien esim. koululaisten tai vanhusten liikkumiseen tulee esittää kartta tarkasteluna.

Toimenpiteet haittojen seuraamiseksi sekä yhteisvaikutukset alueella jo olevien muiden toimintojen kanssa tulee sisällyttää arviointiin.

Arviointiohjelmassa on pyrittävä täsmällisyyteen esitettyjen lukujen ja termien käytössä. Karttaesityksistä puuttuvat selitykset, mittakaavat, pohjoisnuolet ja epätarkkuudet käytettyjen lukuarvojen sisällöstä ja laadusta on korjattava. Vaihtoehtojen vertailumenetelmät tulee myös kuvata.

5. LAUSUNNON NÄHTÄVILLÄOLO

Yhteysviranomaisen lausunto arviointiohjelmasta on nähtävillä 18.6.2012 alkaen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen [www-sivuilla](http://www.sivuilla) osoitteessa www.ely-keskus.fi > Etelä-Savon ELY > Ympäristönsuojelu > Ympäristövaikutusten arviointi YVA ja SOVA > Vireillä olevat YVA-hankkeet. Lisäksi lausunto on nähtävillä virka-aikana yhden kuukauden ajan yhdessä arviointiohjelman kanssa virka- tai aukioloaikoina Heinäveden kunnantalossa (Kermanrannantie 7), Heinäveden kirjasto Varje-tiinissa (Virastokuja 4) ja Etelä-Savon ELY-keskuksessa (Jääkärintie 14, Mikkeli).

Ylijohtaja

Pekka Häkkinen

Erikoissuunnittelija

Anni Panula-Ontto-Suuronen

6. LIITTEET

Luettelo lausuntopyynnön saajista, liite 1

Suoritemaksun määräytyminen ja oikaisuvaatimusosoitus, liite 2

Suoritemaksu	5 140 €
Jakelu	Berner Osakeyhtiö, Heinävesi suoritemaksua vastaan
Tiedoksi	Suomen ympäristökeskus Ympäristöministeriö Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset Itä-Suomen aluehallintovirasto, ympäristölupavastuualue Lausunnon antajat Mielipiteiden esittäjät AIRIX Ympäristö Oy Mika Manninen

Liite 1

Lausuntoa pyydettiin seuraavilta tahoilta

Heinäveden kunnanhallitus
Varkauden kaupunginhallitus
Enonkosken kunnanhallitus
Savonlinnan kaupunki
Etelä-Savon luonnonsuojelupiiri ry, Järjestötalo Kolmonen, Pappilankatu
3, 57100 Savonlinna
Turvatekniikan keskus, PL 123, 00181 HELSINKI
Liikennevirasto, PL 33, 00521 HELSINKI
Museovirasto, Nervanderinkatu 13, PL 913, 00101 HELSINKI
Etelä-Savon pelastuslaitos, Jääkärinkatu 16, 50130 Mikkeli
Keski-Savon ympäristötoimi
Itä-Suomen aluehallintovirasto, Peruspalvelut, oikeusturva ja luvat -
vastuualue
Pohjois-Savon ELY-keskus, Liikenne ja infrastruktuuri –vastuualue
Pohjois-Savon ELY-keskus, Ympäristövastuualue
Etelä-Savon maakuntaliitto
Savonlinnan maakuntamuseo

Liite 2

Maksun määräytyminen ja maksua koskeva muutoksenhaku

Maksu määräytyy valtioneuvoston asetuksessa (1538/2011) elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen maksullisista suoritteista vuonna 2012 olevan taulukon mukaisesti.

Maksuvelvollinen joka katsoo, että julkisoikeudellisesta suoritteesta määrätyn maksun määräämisessä on tapahtunut virhe, voi vaatia oikaisua maksun määränneeltä viranomaiselta kuuden kuukauden kuluessa maksun määräämisestä.